

بسمه تعالی

یادداشتی در خصوص بیانیه گام دوم انقلاب

دکتر منصور میراحمدی

جت‌الاسلام والمسلمین دکتر منصور میراحمدی دانشیار دانشکده‌ی علوم اقتصادی و سیاسی دانشگاه شهید بهشتی در یادداشتی بیانیه‌ی گام دوم انقلاب را در چارچوب فرآیند ۵ مرحله‌ای حرکت از انقلاب اسلامی به سوی تمدن نوین اسلامی مورد تحلیل و بررسی قرار داده است.

افتخار به گذشته، امید به آینده

این بیانیه را باید در زمینه‌های مختلف سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و همچنین بین‌المللی مورد تحلیل قرار دهیم. قطعاً این متن برآمده از وضعیت کشور ما طی ۴ دهه‌ی گذشته از ابعاد مختلف داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی است. از سوی دیگر، در چهلمین سالگرد انقلاب، دشمنان و مخالفان جمهوری اسلامی با فضاسازی سعی در القای این نکته داشتند که انقلاب اسلامی به اهداف و رسالتش دست نیافته و در نتیجه امکان تداوم این انقلاب وجود ندارد. با توجه به چنین وضعیتی سه نکته‌ی اصلی را در این بیانیه مشاهده می‌کنیم که دقیقاً پاسخی به این فضاسازی‌ها نیز هست:

نکته‌ی اول به طور دقیق بیانگر فعالیت‌هایی است که جمهوری اسلامی در این چهار دهه صورت داده است. رهبر معظم انقلاب اسلامی در بخشی از این بیانیه تلاش می‌کنند وضعیت فعلی جمهوری اسلامی را با توجه به گذشت چهار دهه توضیح دهند. ایشان اقدامات گوناگونی که در مقاطع مختلف توسط جمهوری اسلامی دنبال شده و به بیانی دیگر کارنامه‌ی نظام جمهوری اسلامی را به شکلی دقیق و مستند بازگو کرده‌اند. عنصر افتخار به گذشته در این بیانیه کاملاً آشکار است.

نکته‌ی دوم این است که در کنار ترسیم موفقیت‌ها و دستاوردهای گذشته، نوعی القای امید به آینده مورد توجه قرار گرفته است. در واقع نوعی آینده‌نگاری را شاهد هستیم. اگر بخواهیم دنباله‌روی مسیر انقلاب باشیم و همچنین در جهت تداوم بخشی به اهداف و پیشرفت‌های انقلاب حرکت کنیم باید نسبت به تحقق این آینده امید داشته باشیم. بنابراین مؤلفه‌ی دوم نوعی امید به آینده است که در این بیانیه دیده می‌شود.

نکته‌ی سوم هم روح حاکم بر این بیانیه است. تأکید بر نقش‌آفرینی مؤثر جوانان با تکیه بر توانمندی‌های ایشان در واقع شرط اساسی برای تحقق آینده‌ی مطلوب است. در این بیانیه به جمعیت سی و شش میلیونی جوانان که ظرفیت قابل توجهی است، اشاره می‌شود.

بیانیه گام دوم و ۳ وظیفه نخبگان

اما در برخورد با این بیانیه وظیفه‌ی نخبگان حوزوی و دانشگاهی چیست؟

نخبگان حوزوی و دانشگاهی نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای دارند و به عبارت دیگر یکی از پیش شرط‌های تحقق این بیانیه، ایفای نقش صحیح توسط نخبگان حوزوی و دانشگاهی است. به طور خلاصه سه مورد اساسی را می‌توان در خصوص شرح وظایف نخبگان بیان کرد:

اولین وظیفه در راستای تحقق این بیانیه، تقریر منصفانه از دستاوردهای انقلاب اسلامی است. ما چهل‌مین سالگرد انقلاب را پشت سر گذاشته و وارد دهه‌ی پنجم شده‌ایم. در چنین شرایطی یکی از وظایف اصلی نخبگان تقریر و تبیین دستاوردهای انقلاب در مراکز علمی، حوزه‌ها و موقعیت‌های مختلف است. باید این دستاوردها مخصوصاً برای نسل جوان کشور به صورت علمی ارائه شود تا باعث افزایش اعتماد ملی و همچنین اعتماد نسل جوان به انقلاب شود.

دومین وظیفه‌ی نخبگان در راستای تحقق این بیانیه، روحیه بخشی به جوانان به عنوان نقش‌آفرینان اصلی این بیانیه است. یکی از ارکان اساسی این بیانیه تأکید بر نقش‌آفرینی جوانان است بنابراین امیدبخشی به جوانان توسط نخبگان امری ضروری و بسیار مهم است. متأسفانه این روزها بعضاً از سوی برخی جریان‌ها شاهد اشاعه‌ی روحیه‌ی یأس و ناامیدی در میان نسل جوان هستیم.

سومین و مهم‌ترین وظیفه‌ی نخبگان برای تحقق این بیانیه، تلاش در جهت عملیاتی شدن آن است. بایستی این راهبردها مدل عملیاتی پیدا کنند. طبعاً نقش نخبگان حوزوی و دانشگاهی در نوشتن، تبیین و تقریر این مدل

عملیاتی پُررنگ است. کاری که این مدل انجام می‌دهد در واقع «نزدیک‌سازی اهداف به واقعیت» است. در این مدل است که راهکارهای عملیاتی و علمی ارائه می‌شوند.

اگر می‌گوییم نقش اصلی از آن جوانان است بنابراین باید در جستجوی راهکارهایی برای به میدان آمدن جوانان باشیم. اگر همچنان این مهم را در چهارچوب پروسه‌ای اداری چون بحث بازنشستگان و کناره‌گیری آنان نگاه کنیم، فرصت لازم به این زودی برای جوانان فراهم نخواهد شد. بایستی راهکارهای عملیاتی و علمی مبتنی بر نگاه کارشناسی ارائه شود تا چگونگی ورود جوانان را دریابیم.

بنابراین سومین وظیفه‌ی نخبگان تبیین مدلی عملیاتی است که در آن راهکارهای عملیاتی شدن بیانیه با حضور جوانان مشخص شود.

ورود به «مرحله‌ی پنجم»

طبق فرمایش رهبر معظم انقلاب اسلامی ما با پنج مرحله در حرکت کلان انقلاب اسلامی روبرو هستیم.

پس از پیروزی انقلاب، دومین مرحله‌ی این فرآیند، نظام‌سازی اسلامی بود. مرحله‌ی سوم، دولت‌سازی اسلامی و مرحله‌ی چهارم تشکیل جامعه‌ی اسلامی و نهایتاً مرحله‌ی پنجم تمدن‌سازی اسلامی است. ما در واقع مرحله‌ی ابتدایی را پشت سر گذاشته‌ایم. براساس اندیشه‌ی سیاسی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، انقلاب اسلامی یک امرِ همچنان در حال شکل‌گیری، در حال حرکت و پویا است و تمام نشده است. مرحله‌ی نظام اسلامی مبتنی بر نظریه‌ی ولایت فقیه تحقق یافته است. نظام‌سازی صورت گرفته و سپس ارکان این نظام شروع به فعالیت کردند و چهار دهه را پشت سر گذاشتند. در واقع طبق این تحلیل در دهه‌ی پنجم وارد مرحله‌ی تمدن‌سازی می‌شویم اما موفقیت ما در این مرحله بیش از هر چیزی در گرو «دولت‌سازی و جامعه‌سازی اسلامی» است. تحقق این دو مرحله می‌تواند ما را وارد گام پنجم کند.

در این میان، برخی مشکلات و نارسایی‌هایی که در دولت‌سازی و تحقق یک دولت اسلامی و کارآمد و جامعه‌سازی اسلامی داریم، مانع ورود کارآمد به مرحله‌ی تمدن‌سازی نوین اسلامی خواهد بود. بر همین اساس در چهارچوب این بیانیه باید با طراحی موارد عملیاتی خلأ و آسیب‌هایی که در مرحله‌ی دولت‌سازی اسلامی و جامعه‌سازی اسلامی داشته‌ایم را برطرف کرده و به راهکارهای عملیاتی جهت رفع آسیب‌ها و

مشکلات برسیم. اینگونه است که با شکل‌گیری دولت کارآمد اسلامی زمینه‌سازی لازم برای ورود به مرحله‌ی تمدن‌سازی اسلامی فراهم می‌شود.

این بیانیه به منزله‌ی نوعی ورود به مرحله‌ی پنجم تلقی می‌شود اما شرط موفقیت در تحقق گام دوم انقلاب برخورداری از یک نگاه آسیب‌شناسانه‌ی دقیق و ارائه‌ی راهکارهایی برای حل مشکلاتی است که در مراحل گذشته بویژه مرحله‌ی دولت‌سازی اسلامی وجود داشته است.